

TATRY

OBSAH

1	ÚVOD	2
2	ROZDĚLENÍ	3
2.1	Údolí	5
2.2	Vodopády	7
2.3	Jeskyně	7
3	OCHRANA PŘÍRODY	9
3.1.1	Národní parky	9
3.1.2	Vznik parku a jeho historie	10
3.2	Geografie	10
4	BIOLOGIE A EKOLOGIE	12
4.1	Flóra	12
4.2	Fauna	12
5	SEZNAM VRCHOLŮ VE VYSOKÝCH TATRÁCH	13
6	TURISTIKA	17
7	POČASÍ	18

1 ÚVOD

Název Tatry pravděpodobně pochází z praslovanského slova Tritri, což znamená skály či skalní štíty. Další možností je dovození od keltského slova tamtra (hnědý či tmavý). Pojmenování též připomíná ukrajinský výraz pro kamen či štěrk – toltry. Tatry by pak znamenaly skalnaté hory. První zmínka s tímto názvem pochází z roku 999, kdy český kníže Boleslav II. na smrtelné posteli vzpomíná na dobu, kdy české knížectví sahalo až po „Tritri montes.“ Samotný název Tatry se poprvé objevuje v roce 1086 v listině německého císaře Jindřicha IV., který jí ohraničil pražské biskupství horami „Tritri“. V roce 1125 se v Kosmově kronice vyskytuje název *Tatri*.

Tatry se nacházejí na *Slovensku* a v *Polsku*. Pohoří zaujímá rozlohu asi 785 km², z toho 610 km² leží na území *Slovenska*, a 175 km² na území *Polska*. *Tatry* jsou jediným pohořím *Karpat*, které má alpský ráz. Jsou nejvyšším pohořím celého karpatského oblouku a nachází se zde 25 vrcholů vyšších než 2 500 metrů nad mořem. Hlavní část *Tater* byla vymodelována vodou respektive ledovci. Území *Tater* patří k úmoří Černého moře (řeka Váh) a Baltského moře (Dunajec nebo Poprad).

Zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatry#Ochrana_přírody
https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatransk%C3%BD_n%C3%A1rodn%C3%AD_park
https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_vrcholů_ve_Vysokých_Tatrách

2 ROZDĚLENÍ

Tatry jsou součástí tzv. Vnitřních Západních Karpat a z geomorfologického hlediska se dělí na 2 podcelky:

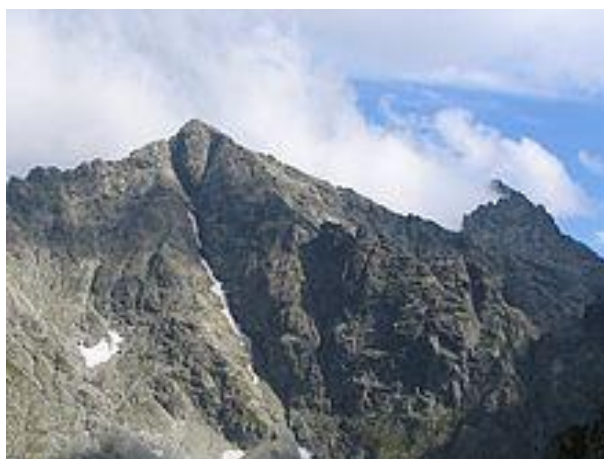
- Východní Tatry – leží převážně na Slovensku: ve Spišském regionu (Prešovský kraj) a dále na území Malopolského vojvodství v Polsku.
- Západní Tatry – leží na Slovensku: Liptově a Oravě (Žilinský a Prešovský kraj) a dále v Polsku, na území Malopolského vojvodství.

Hranici mezi Západními a Východními Tatrami tvoří Tichá dolina na Slovensku a Dolina Suchej vody v Polsku.

Následující mapa a tabulka zobrazují rozdělení Východních a Západních Tater, včetně nejvyšších vrcholů jednotlivých geomorfologických okrsků:

Gerlachovský štít

Rysy

Mnich

Štíty a vrcholy

Nejvyšším vrcholem Tater je Gerlachovský štít (2 655 m). Dalšími vrcholy podle výšky jsou Gerlachovská veža (2 642 m), Lomnický štít (2 632 m), Ľadový štít (2 627 m), Pyšný štít (2 621 m), Zadný Gerlach (2 616 m), Lavínový štít (2 606 m), Malý Ľadový štít (2 602 m), Kotlový štít (2 601 m), Lavínová veža (2 600 m) a další.

Volně přístupné po turistických trasách jsou ve *Vysokých Tatrách* následující vrcholy:

- Svinica (2 301 m)
- Kriváň (2 495 m)
- Kôprovský štít (2 363 m)
- Rysy (2 503 m), hraniční vrchol s *Polskem*, možný přechod hranice
- Predné Solisko (2 093 m)
- Východná Vysoká (2 429 m)
- Slavkovský štít (2 452 m)
- Velká Svišťovka (2 037 m)
- Jahňací štít (2 230 m)

Na Gerlachovský štít, Vysokú (2 547 m), Ľadový či Lomnický štít se dá v současné době dostat jen v doprovodu horského vůdce. Na *Lomnický štít* vede lanovka z Tatranské Lomnice přes Skalnaté pleso.

Zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatry#Ochrana_přírody
https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatransk%C3%BD_n%C3%A1rodn%C3%AD_park
https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_vrcholů_ve_Vysokých_Tatrách

V *Západních Tatrách* jsou přístupné tyto vrcholy:

- Bystrá (2 248 m)
- Jakubina (2 194 m)
- Baranec (2 185 m)
- Baníkov (2 178 m)
- Plačlivô/Plačlivé (2 125 m)
- Ostrý Roháč (2 088 m)
- Volovec (2 063 m)
- Brestová (1 934 m)
- Sivý vrch (1 805 m)

a mnoho dalších menších vrcholů.

2.1 Údolí

Západní Tatry

Bielovodská dolina

Tatranská údolí jsou jakýmsi protipólem tatranských hřebenů. V *Tatrách* je jich asi 30.

Zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatry#Ochrana_přírody
https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatransk%C3%BD_n%C3%A1rodn%C3%AD_park
https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_vrcholů_ve_Vysokých_Tatrách

- na slovenské straně, ve *Východných Tatrách*:
 - Batizovská dolina
 - Bielowodská dolina
 - Dolina Kežmarskej Bielej vody
 - Dolina siedmich prameňov
 - Furkotská dolina
 - Javorová dolina
 - Kôprová dolina
 - Malá Studená dolina
 - Mengusovská dolina
 - Mlynická dolina
 - Starolesnianska dolina
 - Tichá dolina
 - Velická dolina
 - Veľká Studená dolina
- na polské straně:
 - Dolina Chochołowska z Jarzābczou a Starobociańskou
 - Dolina Lejowa
 - Dolina Kościeliska z Tomanowou a Miętusią
 - Dolina Małej Łąki, Zza Bramką, Strążyska, Ku Dziurze, Białego
 - Dolina Bystrej z Kondratowou, Goryczkowou, Kasprowou i Jaworzyńską
 - Dolina Olczyska
 - Dolina Suchej Wody Gąsienicowej s Dolinou Gąsienicowou a s Dolinou Pańszczycy
 - Dolina Filipka
 - hraniční Dolina Białky s Dolinou Rybiego Potoku, Dolinou Pięciu Stawów Polskich, Doliną Roztoki a Dolinou Waksmundzkou (na slovenské straně patří do *Doliny Białky* Bielowodská dolina se svými částmi)
- na slovenské straně v *Západných Tatrách*:
 - Žiarska dolina
 - Račkova dolina
 - Jamnícka dolina
 - Bystrá dolina
 - Kamenistá dolina
 - Roháčska dolina a jiné

Bielowodská dolina je jediné údolí Tater alpského rázu. Je to zároveň nejdelší tatranské údolí. Údolí v Západných Tatrách jsou méně strmé než údolí ve Východných, jsou ale také hezké a obklopené vysokými vrcholy.

Zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatry#Ochrana_přirody
https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatransk%C3%BD_n%C3%A1rodn%C3%AD_park
https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_vrcholů_ve_Vysokých_Tatrách

2.2 Vodopády

Siklawka

Mezi nejznámější vodopády patří:

- Vodopády Studeného potoka
- Obrovský vodopád na Malém Studeném potoce
- Vodopád Skok v Mlynickej doline
- Kmeťov vodopád v Kôprovskej dolině – nejvyšší tatranský vodopád

2.3 Jeskyně

Belianská jeskyně

Na území *Tater* se působením vody vytvořilo mnoho jeskyní, v současnosti je jich 330 zmapovaných. Jde převážně o krasové jeskyně s krápníkovou výzdobou a s malými jezery. Většina těchto jeskyní je pro veřejnost uzavřena. Mezi nejznámější patří:

- nejdelší
 - Jeskyně měsíčního stínu – (delka 26 555 m)
 - Wielka Śnieżna – nejdelší (délka 22 749 m)
 - Wysoka – Za Siedmiu Progami (délka 11 660 m)
 - Śnieżna Studnia (délka 11 000 m)
- nejhlubší
 - Wielka Śnieżna – nejhlubší (824 m)
 - Śnieżna Studnia (hloubka 759 m)
 - Bańdzioch Kominiarski (hloubka 562 m)
- nejnavštěvovanější
 - Belianska jaskyňa – nejnavštěvovanější, délka 1 752 m, přístupných 1 275 m, (vchod v Tatranskej Kotline)

Zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatry#Ochrana_přírody
https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatransk%C3%BD_n%C3%A1rodn%C3%AD_park
https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_vrcholů_ve_Vysokých_Tatrách

3 OCHRANA PŘÍRODY

TPN

Plesnivec alpský

Svišť horský

3.1.1 Národní parky

Na území Tater leží dva národní parky:

- Tatranský národný park (TANAP) na Slovensku
- Tatrzański Park Narodowy (TPN) v Polsku

Zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatry#Ochrana_přírody
https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatransk%C3%BD_n%C3%A1rodn%C3%AD_park
https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_vrcholů_ve_Vysokých_Tatrách

Tatranský národní park (slovensky **Tatranský národný park**, zkráceně **TANAP**) je nejstarší z devíti národních parků na Slovensku. Leží v pohoří Tatry na severu Slovenska při hranicích s Polskem. Na polské straně na něj navazuje menší Tatrzański Park Narodowy.

Národní park se rozprostírá na ploše 738 km², jeho ochranné pásmo zabírá 307,03 km², to je dohromady 1 045,03 km². V parku je celkem 600 km turistických stezek a 16 značených a udržovaných cyklistických tras. Nachází se zde nejvyšší vrcholy Slovenska, nejvýše se vypíná Gerlachovský štít (2 655 m). Park je významný pro svoji rozmanitou faunu a flóru s mnoha endemity, včetně tatranských kamzíků a svišťů.

3.1.2 *Vznik parku a jeho historie*

Observatoř Skalnaté pleso

Park byl zřízen 1. ledna 1949. Je nejstarším národním parkem na Slovensku. V roce 1987 byly ke stávajícímu parku přidruženy Západní Tatry. Roku 1993 se stal TANAP biosférickou rezervací UNESCO. V roce 2003 byly upraveny hranice území parku a ochranného pásma. Od roku 2004 je park součástí sítě evropsky významných lokalit Natura 2000.

3.2 Geografie

Národní park zahrnuje oba nejvyšší podcelky Tater, Západní i Východní Tatry. Západní Tatry se dělí na Osobitou, Roháče, Sivý vrch, Liptovské Tatry, Liptovské Kopy a Červené vrchy, Východní Tatry se skládají z Vysokých Tater a Belianských Tater. Západní část Tatranského národního parku leží v Žilinském kraji a východní část v Prešovském kraji.

V parku se nachází více než sto horských ples. Největší je Velké Hincovo pleso, které zabírá 0,2 km² a je současně i nejhlubší z tatranských ples – 58 m. Prostor u Štrbského plesa je hranicí mezi dvěma úmořími. Na východ teče řeka Poprad, která patří do úmoří Baltského moře. Na východě pramení přítoky Váhu, který náleží k úmoří Černého moře. Mezi nejznámější vodopády parku patří Studenovodské vodopády, Kmeťov vodopád, Vajanského vodopád, Roháčsky vodopád a Vodopád Skok. Nejvyšším bodem parku je, jak již bylo

Zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatry#Ochrana_přírody
https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatransk%C3%BD_n%C3%A1rodn%C3%AD_park
https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_vrcholů_ve_Vysokých_Tatrách

řečeno, Gerlachovský štít. Je nejvyšším bodem Slovenska, Tater a celých Karpat. Nejvyšší horou Západních Tater je Bystrá (2 248 m n. m.) a nejvyšší horou Belianských Tater Havran (2 152 m n. m.). V parku je víc než 300 jeskyní, ale pouze Belianska jeskyně blízko obce Lendak je zpřístupněna pro veřejnost. Doposud nejdelší objevený jeskynní systém má jeskyně Javorinka.

Zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatry#Ochrana_přírody
https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatransk%C3%BD_n%C3%A1rodn%C3%AD_park
https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_vrcholů_ve_Vysokých_Tatrách

4 BIOLOGIE A EKOLOGIE

Štrbské pleso

Geologické složení, půdní vlastnosti a klimatické podmínky přispívají k originální flóře a fauně v parku.

4.1 Flóra

Téměř dvě třetiny parku jsou zalesněny, převážně smrkem a jedlí. Nejrozšířenějším stromem je smrk ztepilý následovaný borovicí lesní, borovicí limbou, modřínem opadavým a borovicí kleč. Listnaté stromy, zejména javory, rostou hlavně v Belianských Tatrách.

V parku roste více než 1 300 cévnatých rostlin, 57 z nich neroste nikde jinde než v Karpatech, 41 roste pouze v Západních Karpatech a 37 pouze v Tatrách. Významnými endemity jsou *Erysimum wahlenbergii*, *Cochlearia tatrae*, *Erigeron hungaricus* a další.

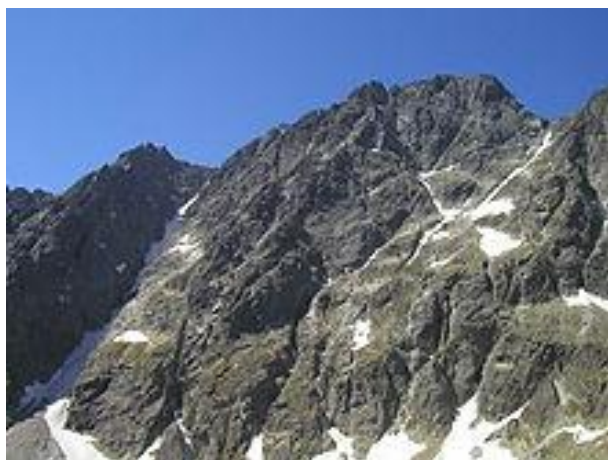
4.2 Fauna

V parku žije 155 druhů ptáků, 42 druhů savců, 8 druhů plazů a 3 druhy obojživelníků. Domov zde má také mnoho bezobratlých. Ze savců zde žije například medvěd hnědý, svišť horský, kamzík horský a rys ostrovid.

Zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatry#Ochrana_přírody
https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatransk%C3%BD_n%C3%A1rodn%C3%AD_park
https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_vrcholů_ve_Vysokých_Tatrách

5 SEZNAM VRCHOLŮ VE VYSOKÝCH TATRÁCH

Gerlachovský štít, nejvyšší hora Tater

Lomnický štít ze Skalnatého plesa

Vysoká uprostřed tzv. Koruny Tater

Zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatry#Ochrana_přírody
https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatransk%C3%BD_n%C3%A1rodn%C3%AD_park
https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_vrcholů_ve_Vysokých_Tatrách

Vrchol Rysů z polského vrcholu

Kriváň od jihozápadu

Seznam vrcholů ve Vysokých Tatrách obsahuje hlavní vrcholy Vysokých Tater.

Ve Vysokých Tatrách bylo popsáno celkem asi 1 000 štítů, věží a věžiček. Pro sestavení seznamu je nutné zvolit dodatečná kritéria pro zařazení vrcholů, tak jako v podobných seznamech nejvyšších hor. Například pro himálajské osmitisícovky je kromě nadmořské výšky 8 000 m n. m. určující i prominence (tj. převýšení od nejvyššího sedla spojující daný vrchol s jiným vyšším vrcholem) alespoň 500 metrů. Pro české tisícovky je to výška 1 000 m n. m. a prominence 15 metrů. Autoři seznamů tatranských vrcholů na webech *Peaklist.org* a *Goat.cz* použili jako kritérium prominenci nad 100 metrů a výšku nad 2 000 m n. m.

Takových vrcholů je ve Vysokých Tatrách 29, z toho 25 ve slovenské části, 2 na slovensko-polské hranici a 2 v Polsku. Všechny přesahují 2 200 m n. m.

Výška	Vrchol	Souřadnice	Prominence	Mateřský vrchol	Poznámka	Stát
2 655 m	Gerlachovský štít	49°09'49" s.š., 20°08'02" v.d.	2 355 m	Mont Blanc	nejvyšší hora celých Karpat	SK
2 634 m	Lomnický štít	49°11'42" s.š., 20°12'47" v.d.	442 m	Gerlachovský štít	lanovka ze Skalnatého plesa	SK

Zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatry#Ochrana_přírody
https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatransk%C3%BD_n%C3%A1rodn%C3%AD_park
https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_vrcholů_ve_Vysokých_Tatrách

Výška	Vrchol	Souřadnice	Prominence	Mateřský vrchol	Poznámka	Stát
2 627 m	Ľadový štít	49°09'56" s.š., 20°06'55" v.d.	286 m	Lomnický štít		SK
2 623 m	Pyšný štít	49°11'49" s.š., 20°12'28" v.d.	111 m	Lomnický štít		SK
2 556 m	Kežmarský štít	49°09'58" s.š., 20°11'04" v.d.	143 m	Lomnický štít		SK
2 547 m	Vysoká	49°10'22" s.š., 20°05'39" v.d.	279 m	Gerlachovský štít		SK
2 538 m	Končistá	49°09'26" s.š., 20°06'49" v.d.	205 m	Gerlachovský štít		SK
2 526 m	Baranie rohy	49°12'06" s.š., 20°11'49" v.d.	137 m	Pyšný štít		SK
2 503 m	Rysy	49°10'46" s.š., 20°05'16" v.d.	163 m	Vysoká	turisticky přístupný	SK
2 495 m	Kriváň	49°09'47" s.š., 20°00'00" v.d.	400 m	Gerlachovský štít	turisticky přístupný	SK
2 476 m	Bradavica	49°10'16" s.š., 20°09'21" v.d.	276 m	Gerlachovský štít		SK
2 462 m	Ganek	49°10'29" s.š., 20°06'09" v.d.	182 m	Vysoká		SK
2 452 m	Slavkovský štít	49°09'57" s.š., 20°11'04" v.d.	178 m	Bradavica	turisticky přístupný	SK
2 441 m	Prostředný hrot	49°11'05" s.š., 20°11'40" v.d.	131 m	Široká veža		SK
2 428 m	Hrubý vrch	49°10'14" s.š., 20°01'36" v.d.	252 m	Kriváň		SK
2 424 m	Mengusovský štít	49°11'13" s.š., 20°03'35" v.d.	207 m	Vysoká		SK/PL
2 421 m	Satan	49°09'47" s.š., 20°03'07" v.d.	182 m	Hrubý vrch		SK

Zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatry#Ochrana_přírody
https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatransk%C3%BD_n%C3%A1rodn%C3%AD_park
https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_vrcholů_ve_Vysokých_Tatrách

Výška	Vrchol	Souřadnice	Prominence	Mateřský vrchol	Poznámka	Stát
2 418 m	Kolový štít	49°12'38" s.š., 20°11'56" v.d.	161 m	Čierny štít		SK
2 417 m	Javorový štít	49°11'15" s.š., 20°10'05" v.d.	168 m	Široká veža		SK
2 413 m	Veľké Solisko	49°09'45" s.š., 20°01'55" v.d.	113 m	Hrubý vrch		SK
2 381 m	Štrbský štít	49°10'13" s.š., 20°02'27" v.d.	131 m	Satan		SK
2 374 m	Krátka	49°09'47" s.š., 20°00'47" v.d.	105 m	Hrubý vrch		SK
2 363 m	Kôprovský štít	49°10'56" s.š., 20°02'54" v.d.	113 m	Mengusovský štít	turisticky přístupný	SK
2 301 m	Svinica	49°13'10" s.š., 20°00'36" v.d.	351 m	Gerlachovský štít	turisticky přístupný	SK/PL
2 291 m	Kozi Wierch	49°13'06" s.š., 20°01'44" v.d.	165 m	Svinica	přístupný (Orla Percé)	PL
2 284 m	Tupá	49°09'12" s.š., 20°06'04" v.d.	117 m	Končistá		SK
2 233 m	Miedziane	49°12'04" s.š., 20°02'51" v.d.	204 m	Mengusovský štít		PL
2 230 m	Jahňací štít	49°13'10" s.š., 20°12'29" v.d.	140 m	Kolový štít	turisticky přístupný	SK
2 210 m	Široká	49°12'32" s.š., 20°08'13" v.d.	172 m	Javorové veže		SK

Mezi vrcholy nesplňující uvedená kritéria (bud' výšku nebo prominenci) patří i některé turisticky přístupné hory – ve slovenské části Východná Vysoká (2 429 m), Hrubý štít (2 172 m), Predné Solisko (2 093 m) a Veľká Svišťovka (2 038 m) a v polské části Zadni Granat (2 240 m), Kościelec (2 155 m) a Kasprov vrch (1 987 m)

Zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatry#Ochrana_přírody
https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatransk%C3%BD_n%C3%A1rodn%C3%AD_park
https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_vrcholů_ve_Vysokých_Tatrách

6 TURISTIKA

Orla Perć

Nejvyšším bodem v horách, na který se můžete dostat po označených stezkách jsou Rysy, a nejtěžší cesta je Orla Perć.

Na Slovensku jsou stezky v Tatrách nad horskými chatami uzavřeny od 1. listopadu do 15. června. Prolomit zákaz ohrožení finančního trestu. V Polsku jsou stezky otevřené po celý rok.

Nejčastějšími turistickými návštěvníky jsou Poláci, Slováci a Češi a tyto národy také patří také mezi nejčastější oběti těchto hor.

Zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatry#Ochrana_přírody
https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatransk%C3%BD_n%C3%A1rodn%C3%AD_park
https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_vrcholů_ve_Vysokých_Tatrách

7 Počasí

Počasí má převážně horský až vysokohorský ráz. Turisté musí počítat s jeho náhlými změnami, hlavně při výstupech na vrcholy nebo při přechodech dlouhými tatranskými údolími, které trvají většinou 8 až 10 hodin. Průměrná roční teplota v nadmořské výšce 1 000 m je 5 °C, v červenci 15 °C. Nejvhodnějším obdobím pro turistické výstupy v *Tatrách* je podzim, kdy je počasí nejstabilnější kvůli nižším teplotám a zároveň je i výborná viditelnost.

Zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatry#Ochrana_přírody

https://cs.wikipedia.org/wiki/Tatransk%C3%BD_n%C3%A1rodn%C3%AD_park

https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_vrcholů_ve_Vysokých_Tatrách